SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

12-son (4-jild)
2024

ISSN: 2181-1342 (Online)
Sayt: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V4I12Y2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 12 (4) - 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2024

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00-TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahammatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy hodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00-IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00-FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00-FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00-YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich - yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00-PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pyedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna - pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00-PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Oʻzbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot boʻlimi psixologik xizmat boshligʻi.

22.00.00-SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Poʻlatovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00-SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Boʻtayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, Oʻzbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Roʻyxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari boʻyicha ilmiy darajalar boʻyicha dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar roʻyxatiga kiritilgan.

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari" elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat roʻyxatiga olingan.

Muassis: "SCIENCEPROBLEMS TEAM" mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyogʻoch koʻchasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bogʻlanish uchun telefonlar:

(99) 602-09-84 (telegram).

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI
4-jild, 12-son (dekabr, 2024). -679 bet.

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Turg'unov Sherzod Abduvositovich
FARG'ONA VILOYATI SANOAT KORXONALARINING MODDIY-TEXNIK HOLATI VA ULARNING SANOAT ISHCHILARINING MEHNAT MUHOFAZASIDAGI AHAMIYATI HAQIDA AYRIM FIKR MULOHAZALAR (Farg'ona viloyatida 1950-1970-yillarda chop etilgan vaqtli matbuot nashrlarida e'lon qilingan maqolalar tahlili asosida) 13-19

Qalandarov Hamza Hamroqul o'g'li
SOVET HOKIMIYATINING O'ZBEKISTONDA YURITGAN ATEISTIK SIYOSATI VA XUDOSIZLAR JAMIYATI FAOLIYATI 20-23

Berdiyev Abduvali Abdug'aniyevich
XVIII-XIX ASRLARDA XIVA XONLIGINING ERON VA ROSSIYA BILAN SIYOSIY VA IJTIMOIY ALOQALARI HAQIDA AYRIM MA'LUMOTLAR 24-32

Сойиб Раунов
КАМБАҒАЛЛИК ВА УНИ ҚИСҚАРТИРИШ МУАММОЛАРИ 33-42

Abdimo'minov Oybek Bektemirovich
MARKAZIY OSIYO MINTAQASIGA ILMIY QARASHLAR VA KONSEPTUAL MASALALARNING AYRIM JIHATLARI 43-48

Toshpulatov Nurbek Boboqul o'g'li
XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARIDA SAMARQAND VILOYATI BOZORLARI VA KARVONSAROYLARI TARIXI 49-53

Temirova Munira
ESKI TERMIZ SIMOBKO'ZACHALARI HAQIDA AYRIM MULOHAZALAR 54-58

Sattorova Shahlo
SHAYBONIYLAR DAVRIDA JO'YBOR XO'JALARINING BUNYODKORLIK FAOLIYATI 59-63

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Yazdonova Saxiba Kurbanovna
KIBERMAKON: TA'LIM, TARBIYA VA IQTISODIY TA'SIR TENDENSIYALARI 64-72

Таниев Аҳмаджон Бахромович
ТУРИЗМ, ГЛОБАЛЛАШУВ ВА САВДО: УЛАРНИНГ АТРОФ-МУҲИТГА ТАЪСИРИ 73-82

Ходжаниязов Элбек Сардорович
ХОРАЗМ ВИЛОЯТИДА ТУРИЗМ ТРАНСПОРТИ ХИЗМАТЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ОМИЛЛАРИ ТАҲЛИЛИ 83-93

Raximov Baxromjon Ibroximovich, Ibrohimova Maqsuda Muhammadjon qizi
O'ZBEK SANOATINING INNOVATSION TARAQQIYOTI VA IQTISODIY O'SISHDAGI ROLI 94-99

Ahmedov Adham Djalolovich
AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA FUQAROLARNING O'ZINI O'ZI BOSHQARISH ORGANLARI FAOLIYATINI SAMARALI TASHKIL ETISH 100-105

Ablazov Nurillo Xusanboyevich
QURILISH KORXONALARI DEBITORLIK VA KREDITORLIK QARZLARINI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH 106-112

Абдурахманов Мухторали
ҲУДУДИЙ КЛАСТЕРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ БОСҚИЧЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ 113-116

Poshokulova Mohigul
BILIMLAR IQTISODIYOTINING ZAMONAVIY SHAKLLARI MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIM TIZIMIDA 117-122

Toxirov Akbarxon Toirxon o'g'li
INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH ORQALI KORXONANING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH: YANGI IMKONIYATLAR VA TAHDIDLAR 123-131

Sayfutdinova Nigina Furkatovna
O'ZBEKISTONDA INNOVATSIYALARNI RIVOJLANTIRISH ASOSIY AHAMIYATLARI 132-135

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Shakarov Oybek Xudoyberdi o'g'li
O'ZBEK XALQI ETOSFERASIDA KORRUPSION MUNOSABATLAR PAYDO BO'LISH SABABLARINING FALSAFIY TAHLILI 136-139

Жўрамуродов Нодир Ғайбуллаевич
ЖАДИДЛАР ФАЛСАФАСИДА МИЛЛИЙ ҒОЯ, МИЛЛИЙ ЎЗЛИК ВА МИЛЛИЙ ҚАРАШЛАРНИНГ ШАКЛЛАНИШИ 140-144

Sayidova Muhabbat G'afforovna
GLOBAL AXBOROTLASHUV TENDENSIYALARINING MILLIY VA MA'NAVIY QADRIYATLARGA TA'SIRI 145-149

Kuraxmedov Azamat Erkinovich
SAMARQAND JADIDCHILARINING TURKISTON MA'RIFATPARVARLIK FALSAFASI RIVOJIDA TUTGAN O'RNI 150-153

Umarova Feruza Rozibayevna
O'ZBEK XALQI MA'NAVIY MADANIYATI RIVOJLANISHINING ASOSIY XUSUSIYATLARI 154-156

Samijonov Azizbek Ismoiljon o'g'li
KIBERXAVFSIZLIKNI TA'MINLASHNING FALSAFIY-KONSEPTUAL TAHLILI 157-161

Begbudieva Parvina Shoxruxovna
THE CONTRIBUTION OF MAHMUDHODJA BEHBUDI TO THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF EDUCATION SYSTEM OF TURKESTAN 162-166

Aytbayev Mansurbek Yusupovich
MAHMUD AZ-ZAMAXSHARIY AQL-ZAKOVAT TO'G'RISIDA 167-173

Muslimov Sherzod Akbarovich
ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR MA'NAVIY MEROSI: JAMIYAT, SIYOSAT VA SHE'RIYAT 174-178

Jantayev Maqsud Ibragimovich
MUHAMMAD AL-XORAZMIY: MATEMATIKADAN FALSAFAGACHA BO'LGAN ILMIY IZLANISHLAR 179-184

Norova Malika Fayzulloyevna
TASAVVUF TA'LIMOTI VA UNING SAYFIDDIN BOXARZIY DUNYOQARASHIGA TA'SIRI 185-191

Gulova Anorgul Axtamovna
O‘ZBEKISTONDA ALISHER NAVOIY ASARLARIGA BO‘LGAN MUNOSABAT 192-196

Absattorov Baxtiyor Mamarasulovich, Karimova Gulchehra Abdukarimovna
BURCH VA MAS’ULIYAT TUSHUNCHALARINING TARIXIY-NAZARIY, AN’ANAVIY VA ZAMONAVIY TALQINI 197-205

Berdikulov Chingiz Dusmuradovich
IJTIMOIY MULOQOT-SHAXS INTELLEKTUAL MADANIYATINING SHAKLLANISH OMILI 206-211

Mamarasulov Baxriddin Shakasimovich
MILLIY-MA’NAVIY YUKSALISH – MAMLAKATIMIZ MA’NAVIY TARBIYA TIZIMINING YANGI STRATEGIYASI SIFATIDA 212-216

Nurmatov Kamaridin Shamsiyevich
JAMIYAT TARAQQIYOTIDA ADOLAT TUSHUNCHASINING O‘RNI 217-221

Bekpo‘latov Ulug‘bek Rahmatulla o‘g‘li
JAMIYAT TARAQQIYOTIDA SIMMETRIYA VA ASIMMETRIYA BIRLIGINI TA’MINLASHNING DIALEKTIK TAHLILI 222-228

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Бердиева Мукаррама Анваровна, Чернова Наталья Васильевна
СТРАТЕГИИ ЛИНГВОМЕТОДИЧЕСКОГО ПОДХОДА ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ 229-234

Жамаҳматов Каромиддин Айнилло ўғли
БУРҲОНИДДИН ТЕРМИЗИЙ АСАРЛАРИНИНГ САЛЖУҚИЙЛАР ДАВРИДА ЯРАТИЛГАН ТАСАВВУФИЙ МАНБАЛАРГА ТАЪСИРИ 235-243

Temirova Aziza Muzaffarovna, Uralova Oysuluv Poyan qizi
ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA “KO‘K” SIFAT BELGISINING SEMANTIK XUSUSIYATLARINING TADQIQI 244-247

Mansurova Mohinur Akmal qizi
HAJVIY TAFAKKUR TABIATI – SATIRA VA YUMOR TUSHUNCHASI 248-252

Яркулова Фотима Усмановна, Исломова Марьям
ИМЕННОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ В ПОВЕСТЯХ И.С.ТУРГЕНОВА 253-257

Murodova Muqadas Ikromovna
XX ASR INGLIZ VA O‘ZBEK ADABIYOTIDA YARATILGAN SATIRIK ASARLAR TADQIQI 258-263

Ruzmatova Gulnara Kulmamatovna
O‘ZBEK ADABIYOTIDA LATIFA JANRI TARAQQIYOTI VA TAHLILI 264-268

Davronov Shexroz Abrorovich
OG‘ZAKI TARJIMA VA UNDA KOMPRESSIYANING ROLI 269-273

Begmatov Azizbek Tursunbayevich
INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDAGI ONOMASTIK BIRLIKLAR TADQIQI 274-280

Ibragimova Moxiraxon Anvarovna
NUTQIY AKTLAR TASNIFI 281-285

Расулова Истода Абдулатифовна
К ПРОБЛЕМЕ ДЕФИНИЦИИ ЯЗЫКОВЫХ УНИВЕРСАЛИЙ: ИССЛЕДОВАНИЕ ИНВАРИАНТНЫХ СВОЙСТВ В КОНТЕКСТЕ ЯЗЫКОВОЙ ВАРИАТИВНОСТИ 286-293

Obidova Go'zalxon Ma'rufjon qizi
O'ZBEK TILIDA OMAD VA OMADSIZLIKNI NOMLOVCHI LEKSIK VA FRAZEOLOGIK BIRLIKLAR 294-299

Furkatova Maxliyo To'lqin qizi
O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI SHAXS-SON KATEGORIYASI 300-309

Baxramov Xabibillo Sadikovich
INGLIZ TILIDA "POISON-ZAHAR" KONSEPTINING SEMANTIK XUSUSIYATLARI 310-315

Тухтаев Сирожиддин Тошпўлатович
ПАРЕМИОЛОГИЯДА САХИЙЛИК КОНЦЕПТИНИНГ ЎРГАНИЛИШИ 316-323

Qiyomov Shohabbosxon Sharofiddin o'g'li
XATTOTLIK SAN'ATINING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI 324-327

Sobirjonova Muxlisa Sobirjonovna
YOLG'IZLIK FENOMENINING PSIXOLOGIK, IJTIMOIY VA EKZISTENSIAL ASPEKTLARI 328-331

Qayumova Mohinur Murodullayevna
LEXICAL-SEMANTIC FEATURES OF THE CONCEPT «STEP» IN THE ENGLISH LANGUAGE 332-337

Sayipova Dilafruz Rahimovna
O'ZBEK NASRI TARAQQIYOTIDA "BOBURNOMA"NING AHAMIYATI 338-342

Diyarov Akmal To'lqin o'g'li
INGLIZ TILIDAGI BOG'DORCHILIK TERMINLARINING GENETIK-ETIMOLOGIK TAVSIFI 343-348

Атаназарова Шохида Бахрамовна
РЕКЛАМАДА ИЛЛОКУЦИЯ ВА ПЕРЛОКУЦИЯНИНГ АМАЛГА ОШИШИДА БИЛБОРДЛАРНИ АҲАМИЯТИ (РЕКЛАМА БАННЕРЛАРИ МИСОЛИДА) 349-353

Mamadqulova Kamila Abduxoliqovna
ANCIENT EGYPTIAN LITERATURE: THE OLD, MIDDLE AND NEW KINGDOMS 354-364

Alimova Dilrabo
SHARQ ADABIYOTIDA QASIDANING TARIXIY TAKOMILI 365-373

Abduqaxxorova Nargiza Rustamovna
RUS VA O'ZBEK TILLARIDAGI TOPISHMOQLARNING LINGVOKULTUROLOGIK TADQIQI 374-379

Курбонова Нодира Розиковна, Пулатова Сабина Шарифовна
ЛИТЕРАТУРНЫЙ АНАЛИЗ ТЕМЫ УТРАЧЕННОЙ РОДИНЫ В РОМАНЕ ВЛАДИМИРА НАБОКОВА «МАШЕНЬКА» 380-390

Khamidov Tohirjon Olmos ogli
ANALYSIS OF TYPES OF ENGLISH PHRASAL VERBS ACCORDING TO THE STRUCTURE 391-396

Umurzakova Kommuna Xursanovna
O'ZBEKISTON IJTIMOIY TARMOQLARIDA YOSHLAR NUTQIDAGI O'ZGARISHNING TA'LIM JARAYONIGA TA'SIRI 397-402

Habibullayeva Shoira Shukurillayevna
ONA TILI DARSIDA GAP BO'LAKLARI VA ULARNI TAHLIL QILISH METODIKASI 403-406

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Imomov Nurillo Fayzullayevich
TA’MINLOVCHI TO‘LOV – MAJBURIYATLARNI TA’MINLASHNING YANGI USULI SIFATIDA 407-414

Салаев Нодирбек Сапарбаевич
ЖИНОЯТ ҲУҚУҚИДА ДЕКРИМИНАЛИЗАЦИЯ: МОҲИЯТИ, ТУРЛАРИ ВА АҲАМИЯТИ ХУСУСИДА АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР 415-431

Ходжиев Юнус Мухитдинович
МУЛК ҲУҚУҚИ БЕКОР БЎЛИШИНИНГ ШАХС ИХТИЁРИГА БОҒЛИҚ БЎЛМАГАН АСОСЛАРИНИ ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШ 432-436

Сайдивалиева Хуршида
БОЛАЛАРНИ ОИЛАГА ТАРБИЯГА БЕРИШ ЮЗАСИДАН ВУЖУДГА КЕЛУВЧИ МУНОСАБАТЛАРНИ КЕЛИШУВЛАР АСОСИДА ТАРТИБГА СОЛИШ МАСАЛАЛАРИ 437-445

Muqimov Bobur
THE LEGAL NATURE OF E-COMMERCE IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 446-451

Raimova Nargiza Doroyevna, To‘ychiyeva Bahora Otabekovna
PREVENTING FALSE AND MANIPULATIVE ADVERTISING IN SOCIAL NETWORKS 452-459

Чориева Хуршидабону Хуррам қизи
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ВАСИЙЛИК ВА ҲОМИЙЛИК ОРГАНЛАРИНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ 460-468

Toshkanov Nurbek Bahriddinovich
UNDIRUVNI INTELLEKTUAL MULK OBYEKTLARIGA BO‘LGAN HUQUQLARGA QARATISHNING AYRIM FUQAROLIK-HUQUQIY MASALALARI 469-478

Kubaeva Ismigul Farxod qizi
CHALLENGES OF BLOCKCHAIN TO LAW AND STATE 479-484

Юсупов Ўктамбой Абсаматович
ДАВЛАТ ХАРИДЛАРИ СОҲАСИДАГИ КОРРУПЦИЯВИЙ ҲУҚУҚБУЗАРЛИККА ҚАРШИ КУРАШДА ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ УСУЛЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ 485-491

Баходирова Сабина Улугбек кизи
РОЛЬ ЭКСПЕРТИЗЫ ПРИ КВАЛИФИКАЦИИ УМЫШЛЕННОГО ТЯЖКОГО ТЕЛЕСНОГО ПОВРЕЖДЕНИЯ 492-503

Эгамбердиев Ферузбек Аскаржон угли
НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНСТИТУТА ХОДАТАЙСТВ КАК СПОСОБ ЗАЩИТЫ ПРАВ УЧАСТНИКОВ НА ДОСУДЕБНОМ ЭТАПЕ УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 504-508

Ibrohimov Behzodbek Bahromjon o‘g‘li
O‘ZBEKISTONDA MOLIYAVIY HUQUQIY MUNOSABATLAR ASOSI VA AHAMIYATI 509-520

To‘ychiyeva Bahora Otabekovna, Raimova Nargiza Doroyevna
PREVENTING FALSE AND MANIPULATIVE ADVERTISING IN SOCIAL NETWORKS 521-528

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Ibraximov Sanjar Urunbayevich
SPORT MASHG‘ULOT JARAYONINI TASHKIL ETISHNING ZAMONAVIY YO‘LLARI VA TAMOYILLARI 529-539

Urazkulova Anna Vitalyevna
OLIY TA’LIMDA RUS TILI FANINI O‘QITISHDA MUSTAQIL TA’LIMNING TOPSHIRIQLARINI ILMIY-PEDAGOGIK AHAMIYATI 540-545

Қаршиева Дилбар Эшпулатовна
ПЕДАГОГИК КОМПЕТЕНЦИЯЛАРНИ ШАКЛЛАНИШИДА МАЛАКАВИЙ АМАЛИЁТНИНГ ЎРНИ 546-550

Ajiyeva Muxabbat Baxtibayevna
KIMYO FANI BO‘YICHA MASHG‘ULOTLARNI FANLARARO INTEGRATSIYA ASOSIDA TASHKIL ETISH 551-555

Fayzullayeva Gulchexra Sharipboyevna
O‘QITUVCHILARNI KASBIY RIVOJLANTIRISHDA QIYOSIY TAHLIL: JARAYON VA FAOLIYATLI YONDASHUV 556-564

Radjabova Gulnoza Giyosiddinovna
SHIFTING THE FOCUS OF CORPUS LINGUISTICS FROM RESEARCH TO CLASSROOM PRACTICE 565-570

Акрамова Умеда Салиевна
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИКТ ДЛЯ УЧАЩИХСЯ С НЕРУССКИМ ЯЗЫКОВЫМ ФОНОМ 571-582

Abdusattarova Zaynab Abdujalil qizi
MATEMATIKA FANINI LOYIHAVIY TA’LIM TEXNOLOGIYASI ORQALI O‘QITISH ASOSIDA BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARIDA XXI ASR KO‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI 583-590

Boboqulov Chori Urolovich
SHAXMAT O‘YINI ORQALI BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARIDA FIKRLASH QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI 591-595

To‘xtayev Hasan Toshpo‘latovich
ZAMONAVIY MAKTAB O‘QUVCHILARINI MA’NAVIY-AXLOQIY TARBIYALASHDA KOGNITIV-PSIXOLOGIK TO‘SIQLARNING TA’SIRI 596-599

Yaqubov Fazliddin Muxitdinovich
JISMONIY TARBIYA VA SPORT MUTAXASSISLARI KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 600-607

Rahimova Dilshoda Baxriddinovna, Turatosheva Sadoqat Raxmatullayevna
OLIY TA’LIM MUASSASALARIDA TA’LIM SIFATINI OSHIRISH (SOTSIOLOGIK TAHLIL) 608-615

Мадаминова Наргизахон Жахонгир қизи
МАКТАБГАЧА ЁШДАГИ БОЛАЛАРГА МОСЛАШТИРИЛГАН ВИРТУАЛ ЎҚИТИШ УСУЛЛАРИ 616-619

Qodirov Xasanboy Oribjonovich
RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA TEXNIKA OLIY TA’LIM SOHASI MUTAXASSISLARDA KASBIY-IJODIY SIFATLARNI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI 620-526

Aliyeva Iroda Otabek qizi
MAKTABGACHA TA'LIMGA XORIJ TAJRIBASINI QO'LLASH BO'YICHA MAVJUD TA'LIM TALABLARINING TASNIFI YUZASIDAN TAHLILLAR 627-631

Ro'zimurodov Ilyos Azamat o'g'li
O'RTA ASRLAR MARKAZIY OSIYO MUTAFAKKIRLARINING CHOLG'USHUNOSLIKKA OID NAZARIYALARI: ABU NASR FOROBIYNING MUSIQIY TADQIQOTLARI 632-636

Yaxshiboyeva Shahnoza Bahodir qizi
JAHON AXBOROT RESURSLARI ORQALI TALABALARNING TADQIQOTCHILIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK ASOSLARI 637-642

Салиев Улугбек, Салиева Нигора
ОБЩЕНИЕ МЕДИЦИНСКОГО РАБОТНИКА: РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ В ПРАКТИКЕ 643-648

Маматкулова Угилжон Эшмирза кизи, Абдуллаева Дилбар Алимбаевна
МЕТОДИЧЕСКАЯ ИНФОРМАЦИОННАЯ ПЛАТФОРМА ДЛЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА, ИЗУЧАЮЩИХ АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК, И ПУТИ ЕЕ РЕАЛИЗАЦИИ 649-655

Муминова Офтобхон Каримовна
ИСТОРИЯ ЛАТИНСКОГО ЯЗЫКА В МЕДИЦИНЕ: ОТ АНТИЧНОСТИ ДО СОВРЕМЕННЫХ ТЕРМИНОВ 656-661

Ахмедова Уктамхон
РОЛЬ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЗАНЯТИЙ РУССКОГО ЯЗЫКА В МЕДИЦИНСКОМ ВУЗЕ 662-667

Sattarova Markhabo Raxmonkulovna
TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH 668-672

Nuriddinova Robiya Bekjonaliyevna
MAKTABGACHA VA BOSHLANG'ICH TA'LIMDA MATEMATIKA MASHG'ULOTLARINING UZVIYLIGINI TA'MINLASH YO'NALISHLARI 673-678

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari
Actual Problems of Humanities and Social Sciences
Volume 4 | Issue 12 | 2024
ISSN Online: 2181-1342

08.00.00-IQTISODIYOT FANLARI – ECONOMICAL SCIENCES

Received: 30 November 2024
Accepted: 5 December 2024
Published: 15 December 2024

Article / Original Paper

CYBER SPACE: EDUCATION, UPBRINGING AND ECONOMIC IMPACT TRENDS

Yazdonova Sahiba Kurbanovna,
Professor of Samarkand branch
of Tashkent State Economic University,
Doctor of Philosophy
E-mail: yazdonov1981@gmail.com

Abstract. In this article, the economic trends of the cyberspace factor, which is becoming established in modern society, its sphere of influence: local, regional, and global forms, the scientific research conducted in the advanced research centers of the world and the practical results obtained from them, and "cyber economy" are compared. The issue of "social threat" to the education and training process was considered.

Key words: cyber economy, education and training process, economic life, economic support, human capital, economic education, economic education, individual-human-person.

KIBERMAKON: TA'LIM, TARBIYA VA IQTISODIY TA'SIR TENDENSIYALARI

Yazdonova Saxiba Kurbanovna,
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
Samarqand filiali prof.v.b., falsafa fanlari doktori (DSc)

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy jamiyatda qaror topib borayotgan kibermakon omilining iqtisodiy tendensiyalari, uning ta'sir doirasi: lokal, regional va global shakllari, bu borada jahonning ilg'or tadqiqot markazlarida olib borilayotgan ilmiy izlanishlar, ulardan olinayotgan amaliy natijalar qiyosiy tahlil etilib, "kiber iqtisodiyot"ning ta'lim va tarbiya jarayoniga o'tkazayotgan "ijtimoiy tahdidi" masalasi ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: kiber iqtisodiyot, ta'lim va tarbiya jarayoni, iqtisodiy hayot, iqtisodiy ko'mak, inson kapitali, iqtisodiy tarbiya, iqtisodiy ta'lim, individ-inson-shaxs, ruhiy tarbiya, axloqiy tarbiya, jismoniy tarbiya, onlayn ta'lim, genofond, iqtisodiy manfaatdorlik, ta'lim taraqqiyoti, tarbiya deformatsiyasi, iqtisodiy ta'minot.

DOI: https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I12Y2024N09

Kirish. Jamiyat – jamoaviy birlashmalar natijasi o'laroq shakllanib, unda moddiy va ma'naviy resurslar birlamchi omil hisoblanadi. Biz odatda iqtisodga shu resurslarni harakatga keltiruvchi "real mexanizm" sifatida qaraymiz hamda hayotimizga bog'liq bo'lgan har bir masala yechimida "iqtisodiy ko'makni" ko'rsatamiz. Demak, iqtisod – xalq turmush-tarzi, orzu-umidi, yashashdan maqsadi kabi keng qamrovli ijtimoiy elementlar birlashmasidan tashkil topgan deyish mantiqan to'g'ri bo'ladi. Ammo ijtimoiy hayotda iqtisod hamisha ham birlamchi omil bo'la olmasligi ham haqiqat, chunki uning *(iqtisodiy hayot)* ikkinchi qismi – ma'naviy

taraqqiyot hisoblanadi. Bu borada Islom Karimov shunday oʻxshatishni keltirgan edi: "Insonga xos orzu intilishlarni roʻyobga chiqarish, uning ongli hayot kechirishi uchun zarur boʻlgan moddiy va maʼnaviy olamni bamisoli parvoz qilayotgan qushning ikki qanotiga qiyoslash mumkin".[1;67-b.] Shu maʼnoda aytish lozimki, iqtisodiy resurs "inson kapitali"ni oshirishga qaratilgan boʻlishi kerak. Bu jarayonda taʼlim va tarbiya tizimi jabr koʻrmasligi shart.

Boshqacha aytganda, taʼlim va tarbiya tizimi – iqtisodiy foyda keltiruvchi obyekt vazifasini oʻtamasligi zarur. Jamiyatda bu holatni yuzaga kelishiga zamin yaratilsa, qisqa vaqt ichida katta miqdordagi "oʻz manfaatini barcha qadriyatdan ustun qoʻyuvchi savodsiz kadrlar" oqimining shakllanishiga olib kelamiz. Zero, Shavkat Mirziyoyev "Kamolot" yoshlar ijtimoiy harakatining IV qurultoyidagi nutqida keltirib oʻtganidek – yosh avlod tarbiyasi hamma zamonlardanda muhim va dolzarb ahamiyat kasb etib kelgan, bu masala biz yashayotgan XXI asrda haqiqatdan ham hayot-mamot masalasiga aylanib borayotganligini "Tarbiya qancha mukammal boʻlsa, xalq shuncha baxtli yashaydi" hikmatidan ham bilish mumkin[2]. Chunki, zamonaviy bilim va koʻnikmalarga ega, mamlakatning munosib kelajagi uchun javobgarlikni oʻz zimmasiga ola biladigan barkamol, maqsadga intiluvchan va sergʻayrat yoshlarni tarbiyalash mamlakatni barqaror va ildam rivojlantirishning eng muhim sharti[3] ekanligi barchamizga ayondir.

Adabiyotlar tahlili. Kibermakon – zamonaviy *(kompyuter va internet)* axborot uzatish va qayta ishlash texnologiyalaridan quvvat olib, jamiyat hayotining barcha boʻgʻinlariga oʻz taʼsirini oʻtkazmoqda. Xususan, raqamli iqtisod kategoriyasining yuzaga kelishi, unga bogʻliq boʻlgan yoʻnalishlar kesimida funksional integratsiyalashuv tendensiyalarining avj olib borishi natijasida, kibermakonda "iqtisodiy taʼlim", "iqtisodiy tarbiya" kabi "tabiiy ehtiyoj" tushunchalarini ham ijtimoiy muomalaga kiritdi. Ushbu tushunchalarni ijtimoiy-falsafiy tahlil etishdan oldin tadqiqotning asosiy obyekti boʻlgan "taʼlim va tarbiya" tushunchalariga ham toʻxtalib oʻtishni joiz topdik.

Taʼlim – bilim olish yoki berish jarayonida aks etib, maʼrifat tarqatuvchida malaka, koʻnikma hosil qilsa, taʼlim oluvchida intellektual ong, dunyoqarash va ilmiy salohiyat hosil etishga qaratilgan ijtimoiy kategoriya hisoblanadi.

Taʼlim mohiyat jihatidan obyektiv hodisa boʻlib, inson hayotida muhim oʻrin tutadi. Uning ulugʻvorligi shundaki, taʼlimni barcha shakli, yaʼni xoh diniy yoki dunyoviy boʻlmasin, zamonlar osha oʻz qadrini yoʻqotmasdan kelmoqda. Aksincha, inson – shaxs sifatida taraqqiy etgani sari, taʼlimga boʻlgan ijtimoiy ehtiyoji yanada oshib bormoqda. Bu borada Shavkat Miromonovich shunday fikrni keltirib oʻtadi: "Mening qatʼiy ishonchimga koʻra, jamiyatda taʼlimning nufuzini oshirish va yoshlarning kamolotga intilishini ragʻbatlantirish – bu barqaror va izchil taraqqiyotga erishish kafolatidir"[4; 229-b.]. Shu nuqtai nazardan qaraganda insonparvarlik ruhida tashkillashtirilgan taʼlim va tarbiya orqali yoshlar dunyoqarashida mafkuraviy immunitetni shakllantirish mumkin.

Tarbiya – "individ-inson-shaxs" oʻrtasidagi dialektik aloqadorlikni aks ettiruvchi ijtimoiy kategoriya sifatida shaxsni: ruhiy emotsional, maʼnaviy-axloqiy, ijtimoiy-madaniy hamda jismoniy kamol topishida birlamchi omil hisoblanadi. Ushbu fikrni tasdiqlovchi qarash Abdurauf Fitratning "Oila yoki oilani boshqarish tartiblari" nomli risolasida ham keltirilgan. Mutafakkir tarbiyani 3 qismga ajratadi: 1) "Badan tarbiyasi", 2) "Aqliy tarbiya", 3) "Axloqiy tarbiya"[5; 168-b.].

Tarbiyaning oʻziga xosligi shundaki, jamiki tirik jonzotlarning barchasi unga doimiy ehtiyoj sezib yashaydi va har daqiqa undan foydalanishga harakat qiladi. Bu oʻz navbatida, "Tarbiya bizlar uchun yo hayot – yo mamot, yo najot – yo halokat, yo saodat – yo falokat masalasidir"[6; 7-b.], shiorining naqadar haq fikr ekanligini anglatadi.

Tarbiya kategoriyasi tarkibiy tuzilmasiga koʻra: "ruhiy tarbiya", "axloqiy tarbiya" va "jismoniy tarbiya" kabi ijtimoiy-psixologik elementlarga ajratiladi.

1. Ruhiy tarbiya tushunchasining mazmun-mohiyatini tushunishda Shayx Muhammad Sodiq Muhammad Yusuf hazratlarining uch jildlik "Ruhiy tarbiya" toʻplami, muhim manba hisoblanadi. Ushbu asar muqaddas Islom dinining asosiy aqidalaridan biri boʻlgan "nafs tarbiyasi" masalasiga bagʻishlangan boʻlib, kitobda: "Nafs pokligi mohiyati", "Nafs va uni poklash", "Nafsni poklash va axloqni sayqallash ilmi tarixi", "Ilmning fazli va unga oid masalalar", "Ilmlarning turlari", "Ilmning foydalari"[7; 464-b.] va boshqa shu kabi ruhiy tarbiyaga oid masalalar batafsil yoritiladi.

2. Axloqiy tarbiya – kishi xarakterida gavdalanib, uning jamiyatda tutgan oʻrnini belgilovchi atribut hisoblanadi. Bu borada Shayx Sa'diyning "Guliston" asarida shunday fikr keltiriladi: kimda-kim yoshlikdan axloqiy tarbiya olmasa, katta boʻlgach, baxtli boʻla olmaydi. Chunki, hoʻl novdani istagancha bukish mumkin, ammo quruq novdani faqat olovda toblab toʻgʻrilashga toʻgʻri keladi[8; 153-b.]. Shu ma'noda odob-axloq, xushmuomalalik, mehnatsevarlik yoshlar qalbida qaror topishini istagan har bir xalq, bu masalaga jiddiy qarashi talab etiladi. Axloqiy tarbiya avvalo "oila" muhitidan boshlanishini unutmaslik kerak. Chunki, shaxsning kelajakdagi taqdiri, mehnat faoliyatidagi yutuqlari yoki muvaffaqiyatsizligi, uning oilaviy muhiti bilan bilvosita bogʻliqdir.

3. Jismoniy tarbiya – inson salomatligi bilan bogʻliq boʻlgan jismoniy va ruhiy mashgʻulotlarni (aqliy, axloqiy, jismoniy va estetik) majmui hisoblanadi.

Jismoniy tarbiya orqali insonda estetik zavq, ruhiy quvvat va jismoniy chiniqish hosil boʻladi. Xususan, tarbiyaning bu turi orqali bolalarda sogʻliq mustahkamlanadi, moslashuvchan harakat koʻnikmasi shakllanadi, aqliy va jismoniy mehnat uchun zarur sifatlar, ya'ni harakatchanlik hamda mehnatkashlik qobiliyati rivojlanadi. Shu sababli, mustaqillikning ilk yillaridan boshlab, jamiyatda sogʻlom turmush tarzini qaror toptirish, jismoniy tarbiya va sportni yanada ommalashtirish dolzarb vazifalarimiz[9; 219-b.] dan etib belgilandi.

Tadqiqot metodologiyasi. XXI asrda zamonaviy kibermakon ta'sir doirasiga tushmagan ijtimoiy hayot atributlari qolmadi. Taraqqiyotning bu omili ta'lim va tarbiya nazariyasini ham chetlab oʻtmadi. Ya'ni, ta'lim va tarbiyaga boʻlgan tabiiy ehtiyoj, quyidagi ikki fenomenning shakllanishiga sabab boʻldi:

Birinchisi: ***"Iqtisodiy ta'lim"*** – xizmat koʻrsatishda talab va takliflarni inobatga olgan holda, iste'molchining manfaatlariga toʻliq rioya etishga ixtisoslashgan tizim.

Iqtisodiy ta'limga – jamiyat ehtiyojlari natijasi oʻlaroq paydo boʻlgan tizim sifatida baho berishdan koʻra, shaxs manfaatini qondirishga qaratilgan xizmat koʻrsatish majmui deyish mantiqan toʻgʻri boʻladi. Chunki, ta'lim berish xizmatini taklif etuvchi subyektning maqsadi "iqtisodiy" foyda olish boʻlsa, taklifni qabul qiluvchi mijozning maqsadi "shaxsiy manfaat"ni qondirish hisoblanadi. Masalani e'tiborli jihati shundaki, "har ikki jarayondan kim (shaxs yoki jamiyat) koʻproq manfaatdor?!" savoliga turlicha munosabat bildirilmoqda. Quyida ba'zi ilmiy izlanishlar xulosalarini koʻrib chiqamiz:

1. Iqtisodiy ta’lim hududiy markazlariga iqtisodiy bilimlarni keng targ‘ib etishdan boshlab ixtisoslashgan o‘quv kurslarini tashkil etishgacha bo‘lgan diapazonda ta’lim xizmatlari ko‘rsatishini belgilab qo‘yishi lozim. Bunda keng tarmoqli faoliyatlarni muvofiqlashtirishga qaratilgan boshqaruv strategiyasi, ta’lim xizmatlari bozorini tadqiq etish va yaratishga, shuningdek, kengaytirishga yo‘naltirilgan marketing strategiyasi ham ishlab chiqilishi kerak[10; 42-c.].

2. Bozor iqtisodiyoti munosabatlari sharoitida ta’lim jarayonining hal qiluvchi omili – interaktiv loyihaga yo‘naltirilgan ilg‘or ta’lim texnologiyasiga asoslangan bo‘lishi kerak. Uning xususiyati *bir tomondan*, innovatsion tadbirkorlikka yo‘naltirilgan barcha ta’lim faoliyatlarini aniq belgilash, *ikkinchi tomondan*, talab qilinayotgan bilim darajasiga faol innovatsion ta’lim texnologiyasidan foydalanish orqali erishish mumkinligini bilish zarur[11; 64-c.].

3. Iqtisodiy ta’limning innovatsion o‘zanlarda rivojlantirilishiga erishish uchun mamlakat hududlari o‘rtasida ham iqtisodiy ta’lim sohasida o‘ziga xos raqobatlashuvchi ta’lim markazlarini shakllantirish maqsadga muvofiq. Bu bir tomondan, hududlarni iqtisodchi kadrlar bilan ta’minlash muammolarini hal qilishga turtki bo‘lsa, boshqa tomondan, iqtisodchi kadrlar mobilligini ta’minlashga ham xizmat qiladi. Bu yerda masalaning ikki tomoni mavjud. Avvalo, iqtisodiy ta’lim iste’molchilari sifatli iqtisodiy ta’lim berilayotgan hududlarga siljib o‘tadi. Ikkinchidan, sifatli ta’lim beruvchilar yuqori mehnat sharoitlari va ish haqi taklif qilayotgan ta’lim muassasalariga oqib o‘tadi. Bu jarayonda hududlar o‘rtasida intellektual tajriba almashish, malakali kadrlar harakatchanligini ta’minlaydi[12; 93-c.].

4. Iqtisodiy ta’lim tizimining amal qilish samaradorligiga baho berishda mehnat bozori va ta’lim xizmatlari bozori segmentidagi konyunkturaviy o‘zgarishlar hamda mazkur iqtisodiy ta’lim tizimining tarmoq va hududiy xususiyatlardan kelib chiqqan holda o‘rganilishi kerak. Aks holda ta’lim xizmatlari bo‘yicha raqobat muhiti va raqobatlashish shart-sharoitlarini kengaytirish, ta’lim tizimining funksional vazifalarini bajarish jarayonlarini jadallashtirish bo‘yicha yetarli darajada ilmiy-amaliy, nazariy xulosalar hamda taklif va tavsiyalar ishlab chiqish muammosini hal etib bo‘lmaydi[13; 312-317 b.].

5. Iqtisodiy ta’lim iqtisodiy tarbiyaning ahamiyatini yanada oshirib, uning samarasi tadbirkorlik, resurslardan tejamli foydalanish, bank krediti bilan ishlash, pinhoniy iqtisodiyotdan saqlanish va soliq to‘lovlarini o‘z vaqtida amalga oshirish, uy xo‘jaligini yuritishda hisob-kitob, yangiliklarga intilish va jamiyat iqtisodiy faoliyatidagi ishtirokida namoyon bo‘ladi. Shuningdek, iqtisodiyotni rivojlantiruvchi kuch inson omili ekan, insonning iqtisodiy bilimlarni egallashi va iqtisodiy tarbiyaga ega bo‘lishi, iqtisodiy madaniyatliligini ta’minlaydi. Iqtisodiy tarbiyaning maqsadi iqtisodiy madaniyatni shakllantirishdan iborat[14; 11-15 b.].

6. Iqtisodiy ta’lim: 1) onlayn ta’limni amalga oshirishda eng ko‘p murojaat etiladigan yo‘nalish; 2) bu ta’lim turida o‘rganish vaqtining mavjudligiga kelsak, o‘quvchilar buni yetarli deb hisoblaydilar, garchi ba’zan bu yetarli emasligini inkor etib bo‘lmasada; 3) iqtisodiy ta’lim o‘quvchilarining o‘qishga tayyorgarligi ancha yaxshi, ammo konsentratsiya va talabalarning ishtiroki yaxshi emas, ular o‘quv materiallarini tushunish qobiliyati tarmoq sharoitlari, vaqt va o‘qituvchilarning monoton ko‘rinadigan dars usullari tufayli ham biroz muammolarga uchramoqda[15; 705 p.].

7. Kibermakon davri – odamlarni mazmunli iqtisodiy ta’lim olish uchun katta imkoniyatdir, chunki Yevropaning turli mamlakatlarida iqtisodiy ta’limni tarqatish uchun

internet platformalar yaratilgan. Ushbu platformalar nafaqat shaxsning iqtisodiy ta’lim oluvchisi o‘rtasidagi birinchi aloqani, balki xususiy sektor bilan keyingi aloqalarni ham ta’minlaydi. Shu nuqtai nazardan qaraganda, iqtisodiy ta’limni doimiy o‘zgarishlar sharoitida iqtisodiy muhitning o‘ziga xos ehtiyojlariga ko‘proq moslashib borishini ko‘rsatadi[16; 334-b.].

Tahlil va natijalar. Yuqorida keltirib o‘tilgan tadqiqot natijalariga e’tibor bersak, ular iqtisodiyot sohasidagi “iqtisodiy ta’lim”, unga ajratilayotgan iqtisodiy sarmoyaning natijasi, jamiyat taraqqiyoti uchun zarurati, urg‘u berish kerak bo‘lgan yo‘nalishlari ko‘rib o‘tilgan. Biz tomondan keltirib o‘tilgan *“iqtisodiy ta’lim”* tushunchasida – ta’lim va tarbiyani tashkillashtirish, sifatli ta’lim berish tizimini yo‘lga qo‘yish – millat, xalq va nihoyat jamiyat taraqqiyoti uchun poydevor bo‘lishini anglash o‘rniga, undan iqtisodiy foydalanishga urinish, ya’ni ta’limga “biznes” sifatida qarash tenedensiyasining oshib borayotganligini asoslash maqsad qilingan.

“Iqtisodiy ta’lim” borasida biz e’tibor qaratishni istaydigan masala – “ta’limga “iqtisodiy foyda” keltiruvchi soha sifatida qarash qanchalik to‘g‘ri?!” savoli ostida bo‘ladi. Bu boradagi fikr mulohazalarimiz quyidagicha:

Birinchidan, ta’lim va tarbiya nafaqat jamiyat taraqqiyoti, balki insoniyat kelajagini (genofondini) saqlab qolish uchun ham zarur hisoblanadi. Bu tizimni “iqtisodiy manfaatdorlikdan” holi qilish naqadar dolzarb masala ekanligini anglab yetishimiz zarur. Chunki, zamonaviy dunyoda ijtimoiy hayotning barcha sohalaridagi taraqqiyot belgilari “iqtisodiy manfaatdorlik”ka borib taqalishi odatiy tusga kirib borayotgan bugungi kun – bir qator savollarni o‘rtaga tashlamoqda. Xususan, ta’lim taraqqiyotiga “iqtisodiy foyda” keltiruchi tizim sifatida qarash qanchalik to‘g‘ri? Uning oqibatlari qanday bo‘ladi? Bu yo‘l insoniyatning tadrijiy taraqqiyotida qanchalik foydali bo‘lishi mumkin? Bu kabi savollar ochiq qolmoqda.

Ikkinchidan, sifatli ta’lim taraqqiyoti miqdor bilan belgilanmaydi. Albatta, falsafada “miqdor o‘zgarishlarining sifat o‘zgarishiga ta’siri” borasidagi dialektika qonuni mavjud. Ammo bu ta’lim jarayonidagi sifat ko‘rsatkichlari bilan bog‘liq statistikaga qanchalik mos kelishini o‘ylab ko‘rish kerak! Chunki, jamiyatda maqsadli ta’lim berish tizimida sifat ko‘rsatkichlariga erishish zamonaviy texnologiyalar bilan ta’minlanganlik, kreativ fikrlaydigan malakali kadrlarning mavjudligi, talaba yoshlarni bilim olishiga yaratilgan shart-sharoit va ijodiy muhitning mavjudligi bilan belgilanadi.

Uchinchidan, bugungi kun statistikasiga e’tibor qaratsak, asosan rivojlangan davlatlarda joylashgan universitetlar “sifatli ta’lim berish” konsepsiyasiga amal qilmoqda. Masalan, Mursii universiteti – yiliga 1 000 ta talaba qabul qiladi (Ispaniya). Siyen universitetida – 20 000 talaba ta’lim oladi (Italiya). Kembrij universitetida – 18 000 ga yaqin talaba ta’lim oladi (Angliya). Oksford universitetida – 22 000 nafar talaba ta’lim oladi (Angliya). Bu universitetlar garchi G‘arb dunyosining eng qadimiy oliygohlaridan bo‘lsa-da, maqsadi talabani miqdor jihatidan ko‘paytirish emas, aksincha sifatli kadr tayyorlash bo‘lganligi sababli asosiy e’tiborni “talaba salohiyati”ga qaratmoqda. Birgina misol, Oksford universiteti yuqori raqobatbardosh talaba tayyorlashni asosiy maqsadga aylantirganligi uchun ham dunyo reytingida mashhur. U yerda 22 000 nafar talaba ta’lim olishini yuqorida keltirib o‘tdik, ularning chorak qismi xorijlik yoshlar hisoblanadi. Oksford rasmiy saytining ma’lumotiga ko‘ra, bitiruvchilarining 94 foizi tahsilni yakunlagach, olti oy ichida nufuzli ishlarga qabul qilinadi[17].

To‘rtinchidan, miqdor o‘zgarishi natijasida sifat ko‘rsatkichlarining oshib borishi borasidagi dialektik qonun – “ta’lim taraqqiyoti” islohotlariga qay darajada to‘g‘ri kelishini

oʻylab koʻrish shartligidan xulosa chiqarishimiz kerak. Bu albatta, ta'lim sohasida Oʻzbekistonda olib borilayotgan islohotlarga ham tegishli hisoblanadi. Fikrimizga asos:

– Oliy va oʻrta maxsus ta'lim vazirligi axborot xizmatiga koʻra, oʻtgan 6 yil mobaynida oliy oʻquv yurtlari soni 77 tadan 170 taga yetdi, ularga qabul 3,5 baravarga ortdi;

– yoshlarni oliy ta'lim bilan qamrov darajasi 9 foizdan 32 foizga oshirildi;

– oliy ta'limga qamrov darajasini oshirish maqsadida respublika OTMlariga 2022/2023 oʻquv yilida qabul koʻrsatkichlarini 197 ming 858 taga oshirdi. Bu oʻtgan oʻquv yiliga nisbatan 15 foizga (27 ming 203 nafar) oshirilgan[18]. Agar ushbu koʻrsatkichlarni nufuzli universitetlardagi qabul kvotalari misolida taqsimlaydigan boʻlsak, fikrimiz naqadar asosli ekanligi yanada oydinlashadi. Birgina Samarqand davlat universitetida kunduzgi bakalavriat talabalari soni 15 179 nafarni tashkil etgan. Bu raqamlarga: sirtqi, kechki, masofaviy va magistratura bosqichida tahsil olayotgan talabalarni ham qoʻshib hisoblasak, 25 000 ga yaqin talabani qamrab olgani ma'lum boʻladi (bakalavriat ta'lim yoʻnalishlari soni 76, talabalari soni 23 687; magistratura mutaxassisliklari soni 55, talabalari soni 907)[19]. Talabalar kontingenti boʻyicha SamDU – Oksford universitetidan yuqorilab ketganligini koʻrish mumkin. Ammo yoshlarga berilayotgan sifatli ta'lim yoki bakalavr, magistr darajasi bilan chiqayotgan kadrlarni jahon bozoridagi talablarga qay darajada mosligi kabi savollar ochiq qolmoqda.

Beshinchidan, bizning nazarimizda oliygohlarga moliyaviy mustaqillik berilishi ortidan, talabaga *"iqtisodiy daromad keltiruvchi resurs"* sifatida qarash tendensiyasi oʻz mavqeini yanada mustahkamladi. Masalan, tabaqalashtirilgan toʻlov-kontrakt shartnomasini amalga oshirish tizimining joriy etilishi, nafaqat moliyaviy mustaqil boʻlgan universitetlarda, balki aksariyat davlat tashkiloti hisoblangan oliygohlarda ham miqdor koʻrsatkichi ortidan *"quvish"* an'anasi shakllandi. Ushbu fikrimizga izoh: oliygohga kirish imtihonidan oʻtolmagan abituriyentni *"kirish imtihonidan oʻtdi"* deyish uchun, ularga 3 toifali toʻlov-kontrakt taklifi ishlab chiqildi[20].

1-toifaga 4 ballgacha kirish bali yetmay qolgan abituriyentlar kiradi. Bu toifa boʻyicha abituriyent toʻplagan ballari 56,7 balldan kam boʻlmagan va asosiy qabul chegaralariga 4 ballgacha yetmagan boʻlsa, abituriyent uchun belgilangan tartibda toʻlov-kontrakt miqdorlarini belgilash va toʻlash tartibi quyidagicha belgilandi:

– qabul chegarasiga 1 ballgacha yetmagan abituriyent, bazaviy toʻlov-kontraktining 1,5 barobarini;

– qabul chegarasiga 1,1 balldan 2 ballgacha yetmagan abituriyent, 2,0 barobarini;

– qabul chegarasiga 2,1 balldan 3 ballgacha yetmagan abituriyent, 2,5 barobarini;

– qabul chegarasiga 3,1 balldan 4 ballgacha yetmagan abituriyent, 3,0 barobarini toʻlashi belgilab berildi.

Masalan, matematika yoʻnalishida 1,5 ball yetmay qoldi deylik. Bunday vaziyatda oʻsha abituriyent 2 barobar toʻlaydi. Ya'ni, matematika yoʻnalishida kontrakt narxi 6 412 610 soʻm etib belgilangan boʻlsa, demak, matematika yoʻnalishiga 1,5 ball yetmay qolgan abituriyent 12 mln 825 ming soʻm super-kontrakt toʻlaydi (2 x 6.412.610).

2-toifadagilar kirish chizigʻiga 4 balldan ortiq yetmay qolgan va oʻzi minimal oʻtish bali (56,7 ball)dan koʻp ball toʻplaganlar hisoblanadi. Bunday abituriyentlar super-kontrakt uchun yoʻnalishiga qarab oddiy kontrakt toʻlovini minimum 8, 10, 12, 15, 17 yoki 25 barobarini toʻlaydi.

Masalan, iqtisod yoʻnalishiga kirish bali 150 ball boʻldi deylik. Abituriyent 70 ball toʻpladi. Unga imtihondan oʻtish uchun 4 balldan ortiq yetmay qoldi, oʻzi ham 56,7 balldan

koʻproq toʻplagan. Iqtisod yoʻnalishiga minimum super-kontrakt 10 barobar etib belgilangan. Stipendiyasiz oddiy kontrakt narxi esa 9,129 930 soʻm. Demak, abituriyent iqtisod yoʻnalishi uchun super-kontrakt miqdorini minimum 91 mln 299 ming soʻm (10 x 9 129 930) toʻlaydi.

3-toifaga 56,7 balldan kam toʻplaganlar kirishi belgilandi. Bunday abituriyentlar «super-muper» kontraktda oʻqishi mumkin, faqat kamida 2-toifadagilar toʻlaydigan summaning 2 barobarini toʻlashadi. Masalan, abituriyent iqtisod yoʻnalishiga topshirib, 40 ball toʻplagan, yaʼni 56,7 balldan kam. Demak, u kamida 182 mln 598 ming soʻm toʻlashi kerak (2 x 91 299 300)[21] boʻladi.

*Ikkinchisi, **"Iqtisodiy tarbiya"*** – bu tarbiya deformatsiyalashuvi bilan bogʻliq tushuncha boʻlib, uning mohiyati: yoshlar tarbiyasida yuzaga kelayotgan salbiy oʻzgarishlar, ota-ona tomonidan bola tarbiyasiga "ikkinchi darajali masala" sifatida qarash tendensiyasini oshib borayotganligi, "oila muqaddas" tushunchasining oʻrniga moddiy manfaatdorlikka intilish kayfiyatining qaror topayotganligi bilan izohlanadi.

Dunyoda "tarbiya deformatsiya"si kechmoqda. Xususan, xalqimiz keyingi yuz yillikda ming yillik urf-odatlaridan, oilaviy tarbiya masalasida tamal tosh boʻlib kelgan rasm-rusumlaridan, milliy tarbiya asosi hisoblangan anʼanalaridan mosuvo boʻldi. Ular oʻrniga gʻarb madaniyati kirib keldi. Buning natijasida xalqimiz tarixan shakllangan boy madaniy merosidan va maʼnaviy qadriyatlaridan, tom maʼnoda – sharqona uslubdan *(oilaviy tarbiya usulidan)* marginallashish tendensiyasini boshdan kechirmoqda. Bu jamiyat uchun nafaqat maʼnaviy, balki moddiy jihatdan ham ijtimoiy tanazzulni keltirib chiqaruvchi omildir. Chunki, buyuk yunon mutafakkiri Aristotel fikri bilan aytganda "Vatan taqdirini yoshlar tarbiyasi hal qiladi"[22; 224-b.]. Miloddan avvalgi 350-yilda aytilgan ushbu "oddiy hayot hikmati"ni tushunmaslikning oʻzi fojiadir. Shu nuqtai nazardan tahlil etganda, tarbiya masʼuliyati oʻrniga "iqtisodiy tarbiya"ning qaror topib borayotganligiga quyidagi omillar sabab boʻlmoqda:

1. Oʻzbekiston misolida qaraydigan boʻlsak, davlatimiz ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan rivojlanayotgan davlatlar qatoriga kiradi. Bu bosqichda jamiyatdagi asosiy urgʻu – "iqtisodiy taʼminot"ni oshirishga qaratilishi tabiiy holat hisoblanadi. Shu sababli, mamlakat aholisining koʻpchilik qismi – iqtisodiy rivojlangan davlatlarga ishlash *(iqtisodiy daromadini oshirish)* maqsadida migratsiya qilmoqda.

2. Mustaqillik yosh va iqtisodiy inqiroz yoqasiga kelib qolgan Oʻzbekiston Respublikasi uchun – iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy jihatdan chuqur oʻylangan, istiqbolli, oxir-oqibat xalq ravnaqi bilan bogʻlangan strategiyani ishlab chiqishni talab etayotgan edi. Albatta, bu reformatsiyani amalga oshirish mexanizmi, avvalo, "iqtisod"ga borib taqalar edi. Shu sababli, istiqlolning ilk yillarida xalqimiz ongida "iqtisod – barcha masalada yechimdir" kabi dunyoqarashni shakllanishiga olib keldi.

3. Uzoq yillar davomida taʼlim, sogʻliqni saqlash, qurilish, ijtimoiy taʼminotda *(ish beruvchi va talabgor oʻrtasida)* korrupsiyalashgan tizim qaror topdi. Buning natijasida: "puling boʻlsa oʻqishga kirasan", "puling boʻlsa ishga kirasan", "puling boʻlsa shifokorga murojaat etasan" va boshqa shu kabi ijtimoiy muammolar (qusurlar) taʼsirida yoshlar ongi "barcha muammoning negizida iqtisodiy koʻrsatkich" yotibdi "tamoyili" shakllanib keldi.

4. Mustaqillikning ilk yillarida sifatli kadrlar tayyorlash mexanizmi "qoniqarli darajada" ishlamadi. Xususan, yetti yoshda boʻlgan bolalarni maktabgacha taʼlimga qamrov darajasi 50 foizga yetmadi, maktab taʼlimi "eʼtibor" markazida boʻlmadi, oliy taʼlim kadrlar tayyorlash "fabrikasi"ga aylanib qoldi. Boshqacha aytganda, oliy taʼlim sifatli kadr chiqarish oʻrniga

"qancha talaba oʻqitish imkoniyatiga egamiz", "oliy taʼlimni tugatib diplom olgan talabalarning qanchasi ish bilan band" kabi savollarga javob berishga ixtisoslashgan tizimga aylantirildi.

Xulosa va takliflar. Ilmiy tadqiqot natijalari quyidagi mulohazalarni ilgari surishga asos boʻldi:

Birinchidan, axborot asri globallashuvi natijasi ularoq yoshlarni barkamol etib tarbiyalash masalasi oʻz dolzarbligini saqlab qolmoqda. Ayniqsa, bolalarimizga axloqiy tarbiya berish borasidagi "zamonaviy qarashlarimizni" oʻzgartirmas ekanmiz, yoshlar qalbida qaror topib borayotgan "ommaviy madaniyat" eskalatsiyasi taʼsiridan chiqib ketishga imkon boʻlmaydi.

Ikkinchidan, iqtisod – inson ehtiyojini qondiruvchi omildir. U (iqtisod) – shaxs ongini, dunyoqarashini, yashashdan maqsadini, jamiyatda tutgan oʻrnini belgilovchi vositaga aylanmasligi zarur. Buning uchun, taʼlim va tarbiya uzviyligini funksional integratsiyalashtiruvchi ijtimoiy mexanizmni ishlab chiqish talab etiladi.

Uchinchidan, tarbiya birlamchi, taʼlim uni toʻldiruvchi omildir, bu ikki kategoriyaning harakat mexanizmida hech bir sabab (shu jumladan iqtisodiy taʼminot ham), ijtimoiy toʻsiq (gʻov) boʻlmasligi zarur. Aks holda ming yillar davomida milliy qadriyat darajasida shakllanib kelgan tarbiya masalasida marginallashuv yuzaga keladi. Bunday jarayon ortidan oʻz navbatida taʼlim demormatsiyalashuvi paydo boʻladi.

Toʻrtinchidan, zamonaviy kibermakon taraqqiyoti natijasi oʻlaroq ixtiro etilgan internet tizimi – yoshlar tarbiyasida diskriminatsiya *(milliy maʼnaviy qadriyatlardan ajralish, uzoqlashish)* tendensiyasini boshlab berdi. Bugungi oilalardagi asosiy muammo shuki, ular farzand tarbiyasidan "iqtisodiy taʼminotni" yuqori koʻrishidir. Aksariyat ota-onalar ongida "pul hamma muammoga yechim" dunyoqarashining shakllanib borayotganligi, jamiyat uchun tuzatib boʻlmas fojiadir.

Beshinchidan, yoshlarga taʼlim va tarbiya berish tadrijiyligini taʼminlash borasidagi ishlarni muvofiqlashtirish, ota-ona shaxsiy masʼuliyatini oshiruvchi "oilada iqtisodiy tarbiya" kodeksini ishlab chiqish va uning harakat mexanizmini olib boruvchi jamoatchilik kuzatuv kengashini tuzish maqsadga muvofiqdir.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. –Т.: Маънавият, 2008. –Б. 67.
2. Qarang: https//:www.gazeta.uz/uz/2017/07/01/nutq
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони "Yoshlar – kelajagimiz" Давлат дастури тўғрисида. Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 28.06.2018 й., 06/18/5466/1527-сон.
4. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон стратегияси. –Т.: Ўзбекистон, 2021. –Б.299.
5. Фитрат А. Оила ёки оилани бошқариш тартиблари. –Т.: Маънавият, 2016. –168 б.
6. Авлоний А. Туркий гулистон ёхуд ахлоқ. –Т.: "Ўзбекистон Миллий Энциклопедияси" Давлат илмий нашриёти, 2004. –Б.7.
7. Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф. «Руҳий тарбия» 1, 2, 3 -жузлар («Покланиш», «Тикланиш» ва «Ҳулқланиш»). –Т.: Hilol-Nashr нашриёт-матбааси, 2021. 1-жуз. –480 б, 2-жуз. –496 б, 3-жуз. –464 б.
8. Саъдий Шерозий. Гулистон. –Т.: Ёшлар нашриёт уйи, 2018. –153 б.
9. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон стратегияси. –Т.: Ўзбекистон, 2021. –Б.219.
10. Зинуров У.Г. Маркетинг в деятельности вузов: теория и методы решения. –М.: УФА, 1993. – С 42.
11. Оголёвой Л.Н. Инновационный менеджмент. –М.: Инфра, 2006. – С 64.

12. Малянова Н.Е. Управление потенциалам высшей школы как ресурсом развития региона. –М.: Пермь, 2010. – С 93.
13. Қуролов К. Иқтисодий таълим тизимида рақобат муҳитини ривожлантириш // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. №3. 2016. –Б. 312-317.
14. Ражабов Ў. Д. Иқтисодий таълимнинг иқтисодий тафаккурга таъсири // Современное образование (Узбекистан). №11. 2017. –Б. 11-15.
15. Hindaryatiningsih N. et al. The Implementation of Online Learning for Economic Education Students at the University //AL-ISHLAH: Jurnal Pendidikan. T.14. №4. 2022. –P. 7033-7042.
16. Paşa A.T. Economic education in the digital era//Proceedings of the International Conference on Business Excellence. T.14. №1. 2020. –P. 434-444.
17. Qarang: https://zarnews.uz/uz/post/uni (ma’lumat: 2023.02.24 ko‘chirib olindi).
18. Qarang: https://uza.uz/uz/posts/oliy-talim-islohotlari-kengayib-borayotgan-imkoniyatlar_392536 (ma’lumat: 2023.02.24 ko‘chirib olindi).
19. Qarang: https://samdu.uz/frontend/web/upload/content-files/61439e08a7830.pdf (ma’lumat: 2023.02.24 ko‘chirib olindi).
20. Qarang: https://aniq.uz/yangiliklar/super-kontrakt-narxini-qanday-hisoblash-kerak (ma’lumat: 2023.02.24 ko‘chirib olindi).
21. Qarang: https://kun.uz/news/2022/09/02/super-kontrakt-miqdorlari-10-foizga-kamaytirildi (ma’lumat: 2023.02. 24 ko‘chirib olindi).
22. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон стратегияси. –Т.: Ўзбекистон, 2021. –Б.224.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 12 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefonlar:

(99) 602-09-84 (telegram).